

направлених на зміну парадигми тих, хто навчається, розуміння, що не всі в аудиторії однозначно відреагують на проведення ділової гри, бізнес-симуляції або обговорення кейсу.

З розвитком підприємництва в Україні змінюється і ставлення студентів до навчання, особливо до бізнес-дисциплін. Студенти вже віддають перевагу викладачам незалежно від їх віку та стажу викладацької роботи, але які мають стаж роботи в структурах бізнесу або консультують суб'єкти підприємницької діяльності. Отримавши підручними закордонних авторів, вони хочуть навчатися за українськими книгами, написаними простою мовою з великою кількістю прикладів із життя українського бізнесу. Студенти стають більш розкуті та незалежні, отримавши доступ до різних джерел інформації, чому, без сумніву, сприяє розвиток інформаційних технологій.

Застосування інтеракційних методів спонукає викладача до постійного самовдосконалення, оскільки він постійно отримує інформацію від студентів і слухачів факультету підвищення кваліфікації.

Таким чином, ні студенти, ні викладачі поки що не повністю готові до активного використання інтерактивних методів у навчальному процесі. Проте незважаючи на велику кількість проблем, які заважають їх застосовувати, слід зазначити, що найбільше задоволення як педагог, так і студент отримують при успішному проведенні ділових ігор і розгляді кейсів. А без такого взаємного задоволення неможливо досягти повного контакту з аудиторією і, в кінцевому рахунку, мова йде про задоволення від своєї професії. Студенти з більшою зацікавленістю відносяться до Вашого курсу, збільшується повага до Вас, як до педагога, традиційно пасивні студенти стають найбільш активними на заняттях. Це саме робота не з «двієчниками» або «відмінниками», а з потенційними підприємцями, керівниками або спеціалістами в майбутній трудовій діяльності.

М.В. Поставнича, канд. іст. наук, доц. (ХДУХТ, Харків)

КОМПЕТЕНТІСНИЙ ПІДХІД ЯК ОСНОВА НОВОЇ ПАРАДИГМИ ОСВІТИ

Невід'ємним атрибутом і символом сучасної епохи стає освіта, яка поєднує долю окремо взятого індивіда з долею культури й цивілізації в цілому.

Перед вітчизняною освітньою системою стоїть завдання сформувати громадянина, спроможного до гнучкої зміни способів і форм життєдіяльності. Наголошується на необхідності змін функцій навчального процесу в освітніх закладах різних рівнів, який традиційно був зорієнтований на отримання, у кращому випадку творче засвоєння суми знань тими, хто навчається. Поряд із засвоєнням базових знань перед сучасною освітою постає завдання навчити навчатися, виробити потребу в навчанні впродовж життя. Актуалізується ще одна функція навчального процесу – навчити людину використовувати отримані знання у своїй практичній діяльності – професійній, громадсько-політичній, побутовій та ін.

Радянська освіта базувалася на знаннєвій парадигмі. Освітній процес у системі загальної і професійної освіти будувався на дедуктивній основі відповідно до дидактичної тріади «знання – уміння – навички». Причому основна увага приділялася засвоєнню знань. Вважалося, що сам процес засвоєння знань володіє розвиваючим потенціалом, саме в процесі навчання мають формуватися необхідні вміння і навички (на цьому базувалася теорія розвиваючого навчання В.В. Давидова). Однак у рамках знаннєвої парадигми завжди актуальною була проблема відриву знань від уміння їх застосовувати. Вважалося, що молодим людям достатньо дати міцні фундаментальні знання, завдяки яким вони будуть успішними у професійній діяльності. У результаті цього створилася ситуація, коли у надлишку опинилася велика кількість спеціалістів з вищою фундаментальною освітою, а реальна економіка відчуває дефіцит у кваліфікованих практико орієнтованих кадрах.

Серед причин, що викликали кризу знаннєвої парадигми освіти, А.Л. Андрєєв вирізняє те, що в сучасних умовах старіння інформації проходить набагато швидше, ніж завершується цикл навчання у середній і вищій школі. Унаслідок цього традиційна установка на передачу від вчителя до учнів необхідного запасу знань стає зовсім утопічною. У таких умовах важливо навчити учнів умінь здобувати знання. До того ж на ринку праці необхідні не знання самі по собі, а здатність спеціаліста використовувати їх на практиці, виконувати певні професійні й соціальні функції.

З одного боку, очевидно, що сучасна економіка орієнтована на кадри, які набагато перевищують за рівнем освіти більшість випускників як середньої, так і вищої школи. Очевидне і те, що більш значущими й ефективними для успішної професійної діяльності є не розрізнені знання, а узагальнені вміння, які виявляються в здатності вирішувати життєві та професійні проблеми, здібності до іншомовного спілкування, підготовка у сфері інформаційних технологій.

Вирішити наявні протиріччя може компетентнісний підхід – спрямованість педагогічного процесу на формування і розвиток ключових (базових, основних) і предметних компетентностей особистості. Результатом такого процесу буде сформована загальна компетентність людини, що є сукупністю ключових компетентностей, – інтегрована характеристика особистості. Використання означеного підходу сприяє подоланню традиційних когнітивних орієнтацій професійної освіти, приводить до нового її змісту, методів і технологій.

Компетентнісний підхід акцентує увагу на результатах освіти, причому як результат освіти розглядається не сума засвоєної інформації, а здатність людини діяти у різних проблемних ситуаціях.

Сучасні тенденції оцінювання ефективності освіти представлено трьома моделями:

- підхід з огляду на зміст: головним є те, що викладається: навчальний план (навчальні програми), який є набором «знанневих» можливостей тих, кого навчають, що можуть бути реалізовані у навчальній і професійній діяльності;

- підхід з огляду на процес навчання: аналізу підлягають реальні явища і процеси, що відбуваються у навчальному процесі, коли здійснюється пізнавальна діяльність;

- підхід з огляду на результати: спрямований на аналіз набору компетентностей (знань, умінь, навичок, ставлень та ін.), котрими оволоділи ті, кого навчали.

Необхідність включення компетентнісного підходу в систему освіти визначається зміною освітньої парадигми як сукупності установок, цінностей, технічних засобів та ін., яка є характерною для членів конкретного суспільства.

Компетентнісний підхід визначає результативно-цільову спрямованість освіти, що є його безперечною перевагою над іншими традиційними та інноваційними підходами.

В.О. Потапов, д-р техн. наук. проф. (ХДУХТ, Харків)

В.В. Качалов, асист. (ХДУХТ, Харків)

МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТІВ

Методичне забезпечення навчального процесу є найважливішою умовою ефективності самостійної роботи студентів. До такого комплексу слід віднести тексти лекцій, навчальні та